

اسب در ایران

دکتر میرجلال الدین کزازی

سیر جهانی اسطوره‌ی اسب گردی و

سروده‌ی سرآمدان از فردوسی تا پارتو

دکتر محمدعلی سلطانی

مهندس هوشنگ افشاری:

بهترین تربیت کنندگان اسب

قوم گرد بودند

استاد بابک شکی:

اسب ایرانی برای درخشیدن

میدان می‌خواهد

دکتر عبدالجلیل غیادی:

سوارکاری اقتصادی‌ترین

ورزش ایران

اسب کرد بر اساس الگوهای مدون اصلاح نژادی، تدوین شاخص انتخاب (Selection index) و ضرایب اقتصادی (Economic value) با توجه به الگو و سلیقه ملی، توجه مسئولان و مهمتر از همه آگاهی و اتحاد اسبداران مقدور می‌گردد که در عین صیانت از ذخایر ژنتیکی، حرکتی ملی، فرهنگی، ورزشی و اقتصادی است. امید است که «شبهه شب‌دیز» صدای پرورش دهندگان اسب کرد باشد.

می‌طلبد که در این راستا تعریف فنوتیپی اسب کرد، جمع آوری اطلاعات نسج‌ه ای و اندازه گیرهای بیومتر، برپایی کارگاه‌های آموزشی، برگزاری اسبواره، معرفی اسب کرد در جشنواره های ملی و انتشار «شبهه شب‌دیز» منجمله اقداماتی هستند که انجمن تاکنون انجام داده است. ایجاد و ارتقاء سطح کیفی و کمی صنعت اسب کرد با بکارگیری متخصصان متعهد، تدوین قوانین مناسب با

انجمن نژادی اسب کرد با هدف صیانت از اسب کرد میراث ژنتیکی و حمایت از پرورش دهندگان آن تشکیل شده است. این انجمن ادامه راهی است که از سال هزار و سیصد و هشتاد و پنج آغاز گردیده است که با همت و همدلی یاران تا به امروز پا بر جاست و در سال هزار سیصد و نود و شش در قالب انجمن نژادی اسب کرد تبلور یافت. صنعتی شدن مقوله اسب کرد بستر سازی مناسب

اسب کرد میراث ملی

پروفسور حمیدری

-تجزیه نمایشی آیینی است که ریشه ایرانی دارد: سوغ سیاوش و مرگ سهراب...

در سده‌های گذشته با فرهنگ اسلامی گره خورده و امروزه مخاطبان فراوانی دارد که مشتاقانه نبرد پلکی و بلشتی، اولیا و اشقیا را به نظاره می‌نشینند؛ اسب کرد در استان هنرپرور اصفهان بخشی از شبیه خوانی و تجزیه گردانی شده که می‌توان به عنوان الگو در سایر هنرهای نمایشی نظیر نقالی بکار بست و حفظ میراث ژنتیکی و فرهنگی را در هم آمیخت.

با احتساب میزان سرمایه گذاری در صدها مرکز پرورش اسب کرد صنعتی، نیمه صنعتی، روستایی و باشگاه‌های سوارکاری در استان‌های کرمانشاه، کردستان، اصفهان، کرمان، آذربایجان غربی، آذربایجان شرقی، اردبیل، ایلام، لرستان، همدان و...

هزاران رأس اسب کرد به علاوه صنایع وابسته نظیر کشاورزی و تولید علوفه، ابزار و براق آلات اسبی، نعلبندی، داروسازی و دامپزشکی، گردشگری، هتلداری، اکوتوریسم، صنایع دستی و ده‌ها صنف دیگر وابسته به صنعت اسب، به اهمیت اقتصادی آن بی‌می‌تواند توجه کرد که در صورت ساماندهی می‌تواند نقش مؤثری در کاهش نرخ بیکاری و افزایش درآمد استان‌های اسب خیز داشته باشد.

علیرغم پیشینه هزاران ساله، قابلیت‌های فنوتیپی و توارثی، ورزشی و زیبایی: اسب کرد در زادبوم خود مغفول مانده است:

-نبود تبارنامه متقن:

-عدم وجود برنامه اصلاح نژادی مدون:

-عدم تعریف و تخصیص کاربری ورزشی:

-همخوانی

حاصل مشکلات مذکور توجه و تلاش مدیران و متخصصان و آگاهی اسبداران را می‌طلبد که با ارائه برنامه‌های کاربردی بتوانند سرمایه بالقوه را بالفعل نمایند که خود حرکتی فرهنگی، ورزشی و اقتصادی است و پیامد آن ارتقاء غرور و سرمایه ملی در راستای حفاظت از ذخایر ژنتیکی است.

(۱) - پروفیسور کالامار شرق شناس فرانسوی

(۲) - مورخ رومی استرابو

اسب دارند که خود بیانگر استقامت، هوشمندی و نیرومندی اسب کرد است.

چنین خصایصی از اسب کرد، اسبی مناسب ورزش استقامت می‌سازد، ورزشی که قدمت آن به درازای تاریخ بهره‌وری انسان از اسب است و جز ورزش‌های رسمی فدراسیون جهانی سوارکاری نبوده و در بین سایر رشته‌های سوارکاری می‌تواند نرخ رشد سریعتر و جذب مخاطبان بیشتری را داشته باشد.

-اسبی کوهستانی که قادر به طی فرسنگ‌ها است، استحصال جایگاهی ویژه در صنعت اکوتوریسم را دارد؛ صنعتی که ضمن بهره‌وری از اسب کرد موجب رونق صنایع دیگر چون گردشگری و صنایع دستی بوده و موجبات اشتغال‌زایی و درآمدزایی در جامعه روستایی فراهم می‌کند.

-ابداع رکاب توسط ایرانیان انقلابی در صنعت جنگ افزار محسوب می‌گردد و بطور چشمگیری قدرت مانور سواره نظام ایران را افزایش داد و «پارتیان» و «تیر پارتی» را در تاریخ جهان ثبت کرد.

در شیوه جنگ و گریز پارتیانی سواران بر اسبان نیسایی تیزرو، وانمود به عقب نشینی از جبهه جنگ می‌کردند سپس در حالیکه اسب چهارنعل می‌تاخت بدن خود را به سوی عقب برمی‌گرداندند تا به سوی دشمنی که در حال تعقیب آنها بود تیراندازی کنند «تیر پارتی».

این شیوه نظامی، امروزه ورزشی جهانی است که در مطن خود بنام کمانگیری بر اسب نامگذاری شده است.

اسب کرد متهور و مطیع نیز چون اعقاب نیسایی خود مرکبی مناسب برای این ورزش رزمی محسوب می‌گردد که احیایی در راستای توسعه ورزش های کهن و باستانی است.

-نخستین بازی رزمی و گروهی دنیا: چوگان
-نخستین جهانگشایی‌ها: استقامت
-نخستین تیراندازی بر اسب‌ها: کمانگیری بر اسب
هنوز می‌تواند چون سمندر از خاکستر بیخیزند...
-چوگان در میراث ناملموس جهانی در یونسکو در آذر ماه ۱۳۹۶ به نام ایران ثبت شد، ورزشی که توسط کمیته بین‌المللی المپیک به عنوان ورزشی جهانی شناخته شده است در واقع مشق رزم سوارکاران ایرانی بود و قدمت آن به ششصد سال پیش از میلاد مسیح می‌رسد.

سواران اسب‌های جنگی را در میدان چوگان می‌آزمودند، اسبی که شجاع، چالاک، پر خون، مقاوم و مطیع بود افتخار ورود به میدان جنگ را می‌یافت. اسب کرد با قابلیت فنوتیپی، شجاعت و حافظه ژنتیکی گزینه مناسبی برای این «میدان» است باشد که در «چوگان» بتواند «گوی» رقابت را از حریفان وارداتی بریساید که در عین صرفه‌جویی ارزی، تحولی ورزشی، فرهنگی و ملی را رقم بزند.

- ایرانیان
و سبب‌ترین
امپراتوری باستان
را از کرانه‌های دانوب
اروپایی، نیل افریقای
تا سند آسیایی بنا نهادند،
این ناممکن را اسب ممکن
ساخت.

امروزه نیز کوچ نشینان و روستانشینان مناطق صعب‌العبور کوهستانی غرب ایران کماکان زندگی وابسته به

اسب ایرانی چرخ ارابسه «تمدن ایران، مادر همه تمدنهاست.» (۱)

اسبی که شش هزار سال پیش با نیاکان آریایی ما سفر سرنوشت را از استپ‌های روسیه بسوی ایران آغاز نمود. آریاییان پیش و بیش از اقوام دیگر پرورش اسب و سوارکاری را آموختند و در کشاورزی، ترابری و جنگ از آن بهره‌جستند که خود موجب انتقال تمدن‌ها گردید. در این میان «مادها» اسب نیسایی، زیباترین اسب دنیای باستان» به اوج هنر پرورش اسب رسیدند. (۲)

تلفیقی از قدرت و زیبایی با پیشانی برجسته، گردن ستبر، تیز پا و تومند چون اخلاف خود «اسب کرد» امروزی...

اسب نیسایی در دامنه‌های جنوبی سلسله جبال زاگرس در دشت نیسا پرورش یافت. محلی که امروزه ماهیدشت نامیده می‌شود؛ در چند قدمی تاق‌بستان آنجا که سنگتراش شهریار ساسانی سوار بر اسب نیسایی مجبوس شب‌دیز ابدی گردیده است. خاستگاه اسب کرد غرب ایران است و گستره آن در سده‌های اخیر به نواحی مختلف بالاحص استان اصفهان تعمیم یافته و مشتعل است بر چند تیره منجمله:

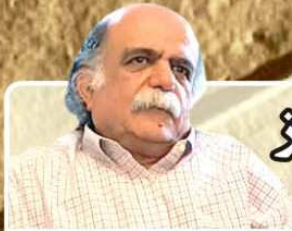
۱- اسب کرد افشار ۲- اسب کرد جاف ۳- اسب کرد سنجایی

اسب کرد، اسبی است متوسط القامه، موزون، سر سترگ، گردن ستبر، اتصالات قوی، تیز هوش و تیز پا، متهور و مطیع، در سواری سسر و دم افراشته آنچنان که شایسته اسبی است جنگی.

علیرغم وقوع انقلاب صنعتی، اسب و انسان متفرق نشدند و اسب همچنان در مقوله ورزشی، گردشگری، کشاورزی، ترابری، فرهنگی، درمانی، نظامی و... ایفای نقش می‌کند. بر مسلم است اسب‌های کردی که هزاران سال نخستین‌ها را رقم زدند:

اسب در ایران

بخشی از نام‌های نازشی خیز

دکتر میر جلال الدین کزای

زرتشت باورمند و پایبند بوده‌اند، تن در می دهد و دست در می یازد. گشتاسپ به معنی کسی است که بر اسبی آرام و نرمی می تازد. از دیگر سوی، نام دستور دانای گشتاسپ، نامورترین فرزانه‌ی افسانه رنگ ایران نیز آراسته به واژه‌ی اسب است: **جاماسپ**. این فرزانه‌ی یگانه و اختر شمار شگفتیکار آنچنان دانا بوده است که شمار سرشک‌های باران را نیز که از آسمان بر زمین می افتاده است، می دانسته است. جاماسپ داماد زرتشت بوده است و دختر دانشور و نیک اختر او، پوروچیستا، را به زنی داشته است.

نامی دیگر، برین و بلند و فرور، که با واژه‌ی اسب زیور گرفته است، **گوشاسب** است. گوشاسب به معنی سواری است که بر اسبی لاغرمان برمی نشیند و می تازد. گوشاسب پهلوانی است بزرگ و نامور و سردودمان پهلوانان سیستان که رستم دستان، آن گویان، آن بلان یل، آن بردلان پُردل، آن دلبر ششیرگیر، در شاهنامه تبار یدو می رساند. در فرگرد پانزدهم از سوکتارتسنگ، یکی از نسک‌های بیست و یک گانه‌ی اوستا که در گیر و دار رخدادهای زمان از میان رفته است و فشرده‌ای از آن در نامه‌ی پهلوی دینکرت باز آورده شده است، گزارش دلاوری‌های این پهلوان پولاد چنگ و دستبرد «ضرب شست»ها و کردارهای شگرف این گوی زیدی گرد آمده است.

بر پایه‌ی آنچه نمونه وار از ارج و ارز اسب نزد ایرانیان و تنها در زمینه‌ی بازتاب آن در نامگذاری ایرانی نوشته آمد، پایه و مایه‌ی مهینه‌ی اسب و والایی این جاندار اهورایی در فرهنگ و آیین ایران زمین، به گونه‌ای گمان ستیز و باور انگیز، بر آفتاب می افتد و آشکار و پدیدار می آید.

از نگاهی فراخ و فراگیر، همواره اسب، در درازنای تاریخ و فرهنگ ایران، حتماً در زمانه‌ی ما که روزگار یازش و نازش به اسب و سواری و تازش نیست، جاندار بسیار گرامی و ارجمند بوده است: به گونه‌ای که این چارپای مهر افزای شگفتی زای را، جاندار سپند (=مقدس) و آیینی نیز می توانیم دانست که جایگاه و پایگاهی در کیش ها و سامانه های باور شناختی ایرانی نیز، یافته است. در روزگار ما هم، اسب هنوز، در دل کسانی که با این تیز پای تندپوی خجسته خوی آشنا و در پیوندند، آن پایگاه و جایگاه دیرینه را دارا است و آنان او را، چونان باوری تکاور و یاری مهر آیین و وفادار، گرامی می دارند و ارج می گزارند.

نشانه‌ای نیک آشکار و ماندگار از والایی و ارجمندی اسب را، در نام های ایرانی می بینیم: در نام‌هایی با شکوه که بزرگان و برین پایگان بر خویش می نهاده‌اند. در این شیوه‌ی دیرینه‌ی نامگذاری در ایران، به گونه‌ای بی چند و چون، خجستگی و ارزش این جاندار بشگون و همایون و این آفریده‌ی گزیده‌ی پسندیده پدیدار می گردد و برهانی است برآ و نشانی است نمایان از دلبستگی برافزون ایرانیان به اسب.

پادشاهان و بزرگان و ناموران را مایه‌ی خشنودی و سرفرازی و بلند نامی بوده است که در نام، نامی دلارام و بکام، با اسب پیوندی همواره و بی گسست داشته باش... نمونه را، در نام یکی از گرامی ترین و گرانمایه ترین شهریاران ایرانی، این پیوند دلپسند را می توانیم دید و یافت: **گشتاسپ**. گشتاسپ، پس از زرتشت، سپندترین و ارجمندترین چهره در آیین زرتشتی و در فرهنگ بهدینی است و اوست که دین بهی را در جهان درمی گسترده و به پاس آن، به نبردی دراز و دیرباز با ارجاسپیان که هنوز به کیش پیش از

سیر جهانی اسطوره‌ی اسب گردی و سروده‌ی سر آمدان از فردوسی تا پرتو

دکتر محمدعلی سعیدپوری

سرزمین مقدس کرمانشاهان از دیر باز بستر فرهنگ و تمدن بوده است. مهد اساطیر و تاریخ. در هزار لای تاریخ این سرزمین کالبد شکافی نموده‌ها و نمادها گستره‌ای پهناور و زمانی فراخ می‌طلبد. این که این خاک اهورایی محور مدنیت و عقلانیت بوده است، سخنی از سر خیرگی نیست که اسناد هزار ساله‌ی آن بر سینه‌ی بیستون و طاق بستان و ... موجود و ملموس و نسبتاً محفوظ است که تا بحال در طی چهار دهه‌ی اخیر گامی در بازگشایی این راز و رمزها و عظمت و اهمیت آن برای جامعه‌ی جوان برداشته نشده است. یکی از این نمادها اسب است که تندیس بی‌همانند آن در طاق بستان از ابعاد هنری، تاریخی، اعتقادی و اساطیری نمونه‌ای جهانی است. اسب پیام آور مرگ و زندگی، همبسته‌ی آتش و آب، پیوند دهنده‌ی زمین و ماه در اساطیر و موجودی از جهان تاریکی که تاریکی‌ها را می‌پیماید و به نور مطلق ملحق می‌شود. از زمین پای می‌گیرد و به آسمان‌ها گام می‌گذارد و در قلمرو خدایان نیک و قهرمانان خورشیدی و اهورایی قدم می‌زند. اسب موجود پیچیده‌ایست که ابعاد ظریف و معما گونه دارد. خیر و شر در شخصیت او در هم آمیخته و بر خلاف سایر حیوانات سر نوشت اسب با انسان جدایی ناپذیر است. اسب دلیل

راهی است که انسان

در روز

هدا یستگر

اوست و اسب

در شب پیشرو و راهنمای انسان است و سوار شب زده را به مقصد می‌رساند. او همراهی است که راه خانه‌ی دوست را بهتر از صاحبخانه می‌شناسد و این دوستی، راستی، درستی، عهد، وفا و بقا در شخصیت پیچیده‌ی او که فرشته‌ای حیوان نماست، تجلی یافته است. کشفیات باستان شناسی در دینور، نزدیک کرمانشاه، قطعاتی از یک ظرف سنگی که با مجسمه‌های نیم تنه سیلنوس‌ها (Silenes) و ساتیرها (Satyres) یاران دیونیسوس (Dionysos) مزین است، کشف شده است. دشت بزرگ کرمانشاه در عهد باستان به سبب اسبان خود مشهور بود و به نام نیسا (Nysa) خوانده می‌شد و آن نام جغرافیای اساطیری است که با آیین دیونیسوس انتقال یافته و توسط یونانیان به بسیاری از نواحی - از یونان تا هند - اطلاق گردیده است. دشت کرمانشاه با فراوانی چشمه‌ها و رودهای خود منبع طولانی‌ترین رودخانه‌ی ایران است؛ مشخصات یاد شده موجب تعیین هویت آن گردیده است. نتیجه آن که در اندیشه‌ی یونانیان؛ دیونیسوس در محلی مرطوب

چنانکه ترکیب اسامی خود را از نام این حیوان می‌کردند. مانند (تهم اسب، کشن اسب، ویشت اسب، اسبه باره و ...) و حتی آریایی‌هایی هم که به هند رفتند و دین ودایی به آنان منسوب است. قربانی اسب را محترم‌ترین و مقدس‌ترین قربانی‌ها می‌شمردند. اسب برای آریایی‌ها بهترین وسیله‌ی جهانگیری بود. به قوه‌ی این حیوان بر ممالک شرقی دست یافته و از مراکز خود به این نقاط دوردست رسیده بودند. به قوه‌ی این حیوان در برابر افواج آشوری ایستادگی و کَر و قَر می‌کردند. برای پرورش اسب مراتع پهناوری را تخصیص داده بودند؛ مثل نیسای (نیسای) که ماهیدشت کرمانشاهان باید باشد و اطراف بیستون که چمچمال گویند. (رشید یاسمی، کرد و پیوستگی نژادی و تاریخی او، صص ۶۲-۶۴) - (سلطانی، همان، ج اول، ص ۱۲۲۴)

زاییده شده و یکی از مترادفات نام او به معنی «متولد در با تلاق‌ها» است. دیونیسوس پیش از همه خدای باده است و معلوم است که دینور چه شهرتی فراگیر از لحاظ تاکستان‌های وسیع داشته است. اسب نیز در زمره‌ی سلسله مظاهر دیونیسوس است و در این امر پوزیدن (Poseidon) با او شرکت دارد و هر دو با اصل آب و چشمه‌ها ارتباط دارند. احتمال می‌رود که یونانیان با تطبیق این ناحیه با محل تولد خدای مورد علاقه‌ی خود - که طبق سنن نخستین کسی بود که هند را فتح کرد - برای او معبدی بنا کرده باشند که ظرف سنگی مزبور بدانجا تعلق داشته باشد. (گیرشمن، ایران از آغاز تا اسلام) - (سلطانی، تاریخ مفصل کرمانشاهان، ج ۴ و ۵ / ص ۶۷) علامه‌ی شادروان استاد غلامرضا رشید یاسمی می‌نویسد: «یکی از خطرهای این طایفه‌ی مادی‌ها و پارسی‌ها برای آشوری‌ها آن بود که همه اسب سوار بودند و به پرورش این حیوان نجیب علاقه‌ی دینی داشتند.

۱- در مجموعه‌ی جغرافیای تاریخی و تاریخ مفصل کرمانشاهان، سرگذشت اسب گرد، بر اساس منابع تحقیقی و سخن صاحب نظران آمده است. رک جغرافیای تاریخی و تاریخ مفصل کرمانشاهان ج ۱ / ۵۴

اسب و یگانگی باطنی اسب و سوار چنان در اعتقادات جوامع دور و نزدیک از چین تا اروپا و آفریقا و آمریکا و برزیل و حبشه و آسیای صغیر همراه با آداب دیونیسوس که معبد مقدس اولیه آن در کرمانشاه یافت شده است، رسوخ کرده که خود رساله‌ای مفصل و مستقل را می‌طلبد. اسب در محافل عرفانی بعضی از نقاط یاد شده چنان تقدس و فراز مندی می‌یافتند که در چین باستان سالکان نوحاسته را در ورود به تعلیمات باطنی (اسب جوان) و مبلغان فلسفه جدید را (تاجر اسب) می‌خواندند. اسب را موجودی متصف به صفت روشن ضمیری معرفی کرده‌اند.

یگانگی درونی اسب و سوار موجب می‌شود که اسب انسان را آگاه می‌کند و با الهام موجب روشنی عقل می‌شود. رازها را تعلیم می‌دهد، در جهت یابی سوار را از کجروی باز می‌دارد و راهنمایی می‌کند. سایه‌ها و اشباح را کشف می‌کند و گاه بیم آن هست که در

تاریکی با ابلیس اتفاق کند. بدین ترتیب به عنوان رهبر ارواح روشن ضمیر در کارزار تاریکی و روشنائی ارواح مقدس از طریق او تجلی می‌یابد. بنا به سخن (الیاده) اسب با کیهان همذات می‌شود و قربان کردن آن نماد یا به عبارتی بازسازی عمل خلقت است: - در قرون وسطا تخت روان بیماران اسب ملک مقرب میکائیل خوانده می‌شد. اسب نماد درخت مرگ هم بود؛ ریشه‌ی این اندیشه را در ادبیات منطقیه کرمانشاهان می‌توان یافت. شادروان آقا سید صالح ماهیدشتی (حیرانعلی شاه) که زادگاهش سرزمین دیونیسوس بوده است در دیوان کم نظیرش در غزلی می‌فرماید:

...وختی له اسب چویی پیام کین

دور له زاهدان اهل رام کین
ترجمه: زمانی که مرا از اسب چویی (تایبوت) پیاده می‌کنید، مرا از گروه ریاکاران دور بدارید.

اسب، محرم راز آب‌ها و ابرهای بارور است، مسیبر زیر زمینی آب‌ها را می‌شناسد به همین سبب از اروپا تا خاور دور نعمت جوشیدن چشمه‌ها را به ضربات سم اسبان نسبت می‌دهند. اسب یاریگر فرشته‌ی باران است و در سرکشی متمایل به آتش و غرایز است - (مهدی محمدی، اساطیر و آیین‌های کشاورزی ملل. نشر سپهر، ۱۳۸۹. ص ۱۸۶ به بعد) اسب بالداز یا اسب خورشیدی که به صورت مظهر باد مطرح می‌شود، سفیدی درخشان اسب سفید، نماد شاهوارگی است. اغلب کسی بر آن سوار است که امین و حق نام دارد. (مکاشفات، ۱۱: ۱۹) یعنی مسیح - به همین خاطر حکیم نظامی می‌فرماید:

سایه‌ی خورشید سواران طلب

رنج خود و راحت یاران طلب
که در اینجا به فرموده استادان آثار حکیم گنجه خورشید سوار مقصود حضرت عیسی مسیح (ع) است. همچنین

اسب سفید مرکب پهلوانان و قدیسان و صاحبان معراج است - این رهوار آسمانی مرکوب تمام بزرگان مسیحیت است و نیز پیامبر مکرم اسلام درود خدا بر او یابد بر اسبی سفید به معراج رفته است، هر چند منابع معتبر براق و دلذلل را آمیخته‌ای از اسب و موجوداتی چون استر و حمار دانسته‌اند. (دائرة المعارف بزرگ اسلامی، ج ۱۱) / (لغت نامه دهخدا، ج ۲۳) و ... بر همگان به سبب کثرت استعمال و شهرت مشخص است که ذوالجناح اسب امام حسین (ع) به معنی اسب بالداز است و رنگ آن رهوار نیز سفید بوده است.

از یاد نبریم که دارنده‌ی اسب سفید صفت ایزد مهر است چنانکه در مهریشت آمده است. (۱۰۲) و اما در ادب فارسی به سبب آنچه در آغاز آوردیم اسب جایگاهی ویژه دارد. بزرگ دانشی مرد ایراندوست شادروان استاد ابراهیم پورداوود در کتاب ارزشمند فرهنگ ایران باستان در عنوان اسب هفتاد و پنج صفحه را به بحث ژرف و عالمانه‌ای با استناد به امهات منابع مقدس و تاریخی و تحقیقی در شرق و غرب جهان (ایرانی و عربی و اروپایی) اختصاص داده اند. (رک. پورداوود، فرهنگ ایران باستان، صص ۲۲۰-۲۹۶) و شاگردانش از

جمله مرحومان دکتر بهرام فروشی و همشهری فاضل روانشاد دکتر محمد مکرری و حاضران همیشه جاوید دکتر محمد دبیر سیاقی و دکتر محمد روشن یاریگران استناد پورداوود در این مهم بوده‌اند. این کار سترگ در سال ۱۳۲۶ خورشیدی در تهران منتشر شد و چون از منابع نایاب و کمیاب، حستی در کتابخانه‌های کشور است، علامه‌ی شادروان استاد علی اکبر دهخدا در جلد ششم لغت‌نامه‌ی خود در مدخل اسب در بیست و پنج صفحه‌ی رحلی سه ستونی با حروف روزنامه‌ای ویژه‌ی آن اثر همیشه جاویدان برای استفاده‌ی همگان و دسترسی آسان در مدخل اسب با اضافات لازم آن تحقیق ارزشمند استاد پورداوود را که در واقع کتابی مستقل درباره‌ی اسب را شامل می‌شود با همان عناوین اصلی از جمله: اسب - اسب در کارنامه‌ی ایران باستان - نسا پرورشگاه اسب‌ها و... (دهخدا، ج ۶، ص ۲۰۳ به بعد) درج فرموده است که سندی معتبر در جایگاه کرمانشاهان (نسا - نیشایی) و تأیید جنبه‌ی جهانی اسب گرد است، بخشی از استقصاء استاد پورداوود و انعکاس علامه دهخدا موضوع اسب در ادب فارسی و دواین شعر است که با استخراج از سروده‌های بزرگ شاعران پارسیگوی، همچون حکیم طوس فردوسی بزرگ - منوچهری - عنصری - نظامی - مسعود سعد و ... می‌باشد. در اینجا با درود به روان پاک پیشگوسوتان جاویدان استادان پورداوود و دهخدا و رخصت از روح بلندشان گزیده‌ای از آن مرواریدهای درخشان را زیور این مقال می‌سازیم و

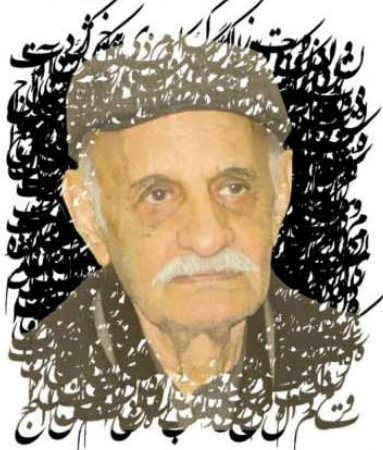
غزل پرتورا بسا نکاتی در تفاوت دانه‌های دُرر نایاب به پایان می‌بریم.
فردوسی در وصف رخس:
... یکی گره از پس به بالای او
سُرنین و برش هم به پهنای او
سیه چشم و بور ابرش و گاو دم
سیه خایه و تند و پولاد سُم
تنش پر نگار از کران تا کران
چو داغ گل سرخ بر زعفران ...
چنان گشت ابرش که هر شب سیند
همی سوختندش ز بیم گزند
چپ و راست گفتی که جادو شده است
به آورد تا زنده آهو شده است
سرون نرم و شیر اوژن و دست کش
زنج گرد و کتک افکن و گام خوش
(۶۳/۵۲/۲) (نقل از شاهنامه، ج ۲)
منوچهری: (در لغز شمع و مدح حکیم عنصری)

... حبذا اسبی مجلل مرکبی تازی نژاد
نعل او پروین نشان و سم او خارا شکن
بارکش چون گاو میش و حمله‌ور چون نره شیر
گامزن چون ژنده‌پیل و بانگزن چون کرگدن
یوزجست و رنگ خیز و گرگ‌پوی و غرم‌تک
بیر جه، آهو دو و روباه حیل، گور دن
چوزبانی اندر آتش، چون سلحفات اندر آب
چون نعایم در بیابان، چون بهایم در درقن
رام‌زین و خوش‌عنان و کش خرام و تیز گام
شخ‌نور دورا هجوی و سیل بر و کوهکن ...
...آنکه استادان گیتی بر حذر باشند از او
تو بنادانی مرو نزدیک او با تعجلن

۱- مجلل: اسب دست و پا سفید ۲-
غرم: میش کوهی ۳- سلحفات: سنگ
پشت ۴- نعایم: شترمرغ ۵- بهایم:
درندگان ۶- شخ: دامنه‌ی سخت کوه

اشتر نادان ز نادانی فرو خسبد براه
بی‌حذر باشد از آن شیری که هست اشتر شکن
(این دو بیت مقطع را در مقابله از دیوان منوچهری درج نمودم)
نظامی در وصف شب‌دیز:
بر آخور بسته دارد ره نوردی
کزو در تک نبیند باد گردی
سبق برده ز وهم فیلسوفان
چو مرغابی نترسد ز آب طوفان
بیک صفرا که بر خورشید راند
فلک را هفت میدان بازماند
بگاہ کوه کندن آهنین سُم
گه دریا بریدن خیزران دم
زمانه گردش و اندیشه رفتار
چو شب کار آگه و چون صبح بیدار
نهاده نام آن شیرنگ، شب‌دیز
برو عاشق‌تر از مرغ شباوین.
عنصری در صفت اسب:
چهارپایی کش بیکر از هنر هموار
نگارگر ننگارذو چو او به خامه نگار
جهنده‌ای که همی برق ازو برد رفتن
رونده‌ای که همی باد ازو برد رفتار

چون آبشار روان می‌سازد. در بیت پنجم درک و دریافت فوق تصور او را در جدال با تاریکی و شب، فرازمن‌تر از اوج تخیل با بیانی شاعرانه در نهایت استعدادی گیرندگان صوتی این موجود معمای را چنان حساس تصویر می‌کند که در رکود و انجماد صوتی سکوت نیز در دایره‌ی دریافت او صوت تلقی می‌شود که براسستی یکی از

غزل به شیوایترین و گویاترین وجه تمام جوانب تاریخی، اساطیری، اجتماعی و زیبا شناختی اسب را گنجانده است. اشعار استادان متقدم توصیف و تشبیهی است. هنرمندانه در بیان زیبا شناسی یک موجود غیر ذی‌عقل که اسب نام دارد و به ندرت نکاتی به ابهام که تداعی نکاتی اساطیری باشد، در ابیاتی از فرموده‌ی متقدمین می‌توان یافت. تحولی که طبع فرازمند و هنرمندانه‌ی پر تو در سرایش درباره این موجود پیچیده و هم‌سرت با انسان ایجاد کرده آنکه در هر بیت یافته‌های پژوهشی اسطوره شناسی امروز را می‌توان یافت. نخست اینکه پر تو، بر خلاف متقدمین که اسب را در دایره‌ی موجود غیر ذی‌عقل دیده‌اند و برجستگی و زیبایی‌های موجودات همانند را به او نسبت داده‌اند و گاه صفاتی از جماد و نبات و امور نامرئی برای آن بر شمرده‌اند که همه در نهایت استادی و زیبایی‌ست؛ اما پر تو، با اسب به عنوان موجودی دارای درک و فهم و دریافت در غزل جاودانه‌اش دیالوگ دارد و بسا او در آنچه در تاریخ جغرافیا، اسطوره و زیبا شناسی نقش دارد به سخن می‌پردازد. در بیت اول شکوه و وقار او را متذکر می‌شود و طبیعت بدون حضور اسب را نابود می‌خواهد زیرا اسب ضرورت پیشه‌ها و مرغزارهاست. در بیت دوم به راز روشنایی چشم او که رمزی اسطوره‌ای و بیانگر راهنمایی انسان محکوم تاریکی است اشاره دارد و در بیت سوم با اشاره به نکته‌های اساطیری او را الهی افسانه‌ها می‌خواند و از پیوستن او به افسانه‌ها اندیشناک است. در بیت چهارم بسا تصویر سازی شاعرانه همانند نگارگری چیره دست و با قید آرزو در فضایی مهتابی جاری طلای موهایی بالش را بر اندامی که تداعی کوه است

آشکارتر از خورشید است. اما نکاتی چند سروده‌ی پر تو را از سروده‌های پیشین متفاوت ساخته است. نخست برای صحت و سندیت این پژوهش تطبیقی، غزل اسب سروده‌ی پر تو را می‌آوریم:

شکوه بیشه‌ای و جلوه‌ی وقار ای اسب
مباد از تو تهی دشت و مرغزار ای اسب
دو چشم تو که چراغ نجابت است و وفا
شرار صاعقه پاشد به شام تارای اسب
تویی الهی افسانه‌ها و می‌ترسم
شوی فسانه خود آخر به روز گارای اسب
خوشا به جلوه‌ی مهتاب یال سیمین را
بروی شانه فشانای چو آبشار ای اسب
به راه رهن شب گوش چون بخوابانی
سکوت هم تهنه پا به رهگذار ای اسب
چه دلکش است بهاران در آن کرانه‌ی دور
ستاده باشی مغرور و صخره‌وار ای اسب
نمانده عرصه‌ی پیکار را عنان داری
ز خار و خاره بروید مگر سوار ای اسب
کدام چشمه کند میهمان سواری را
که چشم آینه شد گورا از این غبارای اسب
حریف آخته شمشیر و شب کمین کرده است
نمانده راه‌هایی از این حصارای اسب
به دست سایه‌ی خود هم مده عنانت را
که روزگار غریبی ست، زینهار ای اسب
بهر کجاست سواری به خاک و خون غلتید
یکی نماند از این فتنه بر کنار ای اسب
هلاز آن سم خارا شکن به عصیانی
بکوب کاسه‌ی سرهای نایکار ای اسب
بروز حاد نه کس جز تو یار پر تو نیست
بیا به هم بگریزم از این دیار ای اسب
(۱۳۵۲) (همان، چاپ چهارم / ۴۵)

جوهره‌ی شعری، تخیل و تصویر سازی در اوج سروده‌ی پر تو، که دوشادوش استادان متقدم نمایان شده است بر شاعران ادیب و آدبای شاعر آشکار می‌باشد. علاوه بر این قالب شعر متقدمین در نهایت فراز مندی مثنوی و قصیده است، اما پر تو در قالب

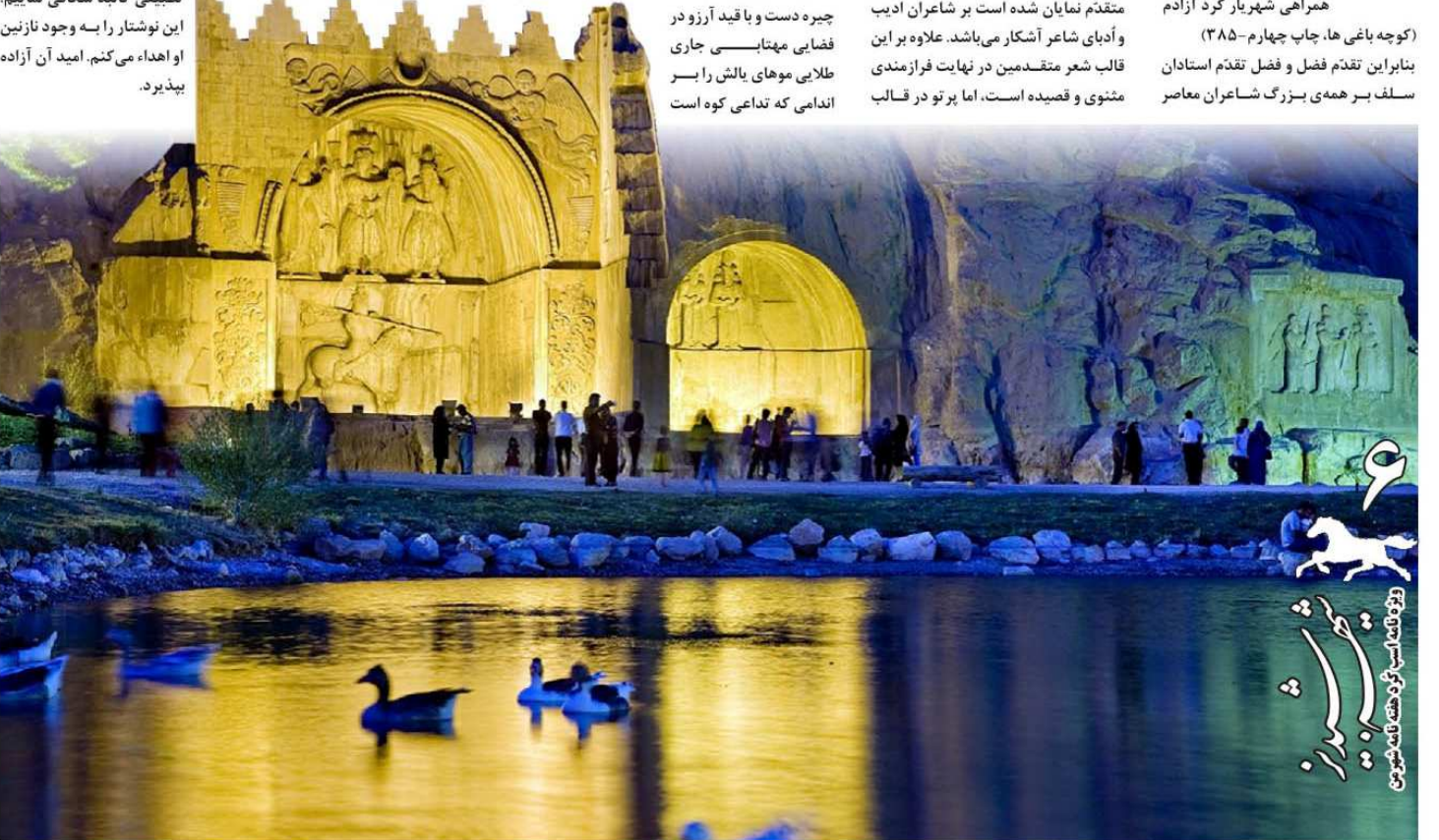
به باد ماند و کس، باد دید ابر نهاده؟
به ابر ماند و کس ابر دید آتش بار؟...
مسعود سعد در تعریف اسب:
بده می که تا یاد آرد مرا
ز شیدبیز در زیر بر گستوان
چو چرخ روان در طلوع و غروب
چو کوهی دوان در ضرب و طغان
گمانش دو پایست و تیرش دو دست
ولیکن بجستن چو تیر از کمان
ز سمش شوی در کف نعلبند
شکسته شود پتک‌های گران
بدریای خون کشتی جانور
رکاب و عنان لنگر و بادبان
نچنبد چو کوه از بدارای رکاب
ببرد چو باد از بدارای عنان
نه کشتی است ابربست بارانش خوی
بر او تازیانه است باد بزبان
خروشنده رعدش چو غران صهیل ۲
درخشنده نعلش چو برق یمان
۱- بزبان: وزان ۲- صهیل: شیشه و سانگ اسب
(پورداوود، فرهنگ ایران باستان، صص ۲۶۰-۲۶۵)

اشعار استادان سخن را از نظر گذرانیم که در نهایت زیبایی و اوج تصویرگری و تخیل و فراز مندی دانش و اندیشه و تسلط بر واژگان هر بیت را که می‌خوانیم سر تعظیم فرود می‌آوریم، که همه پیشگسوتان و استادان پر تو هستند؛ پر تو خود در یک رباعی با عنوان مکتب شعر سروده است:

فردوسی شد ز کودکی استادم
با حافظ شیراز به راه افتادم
در صائب تبریز گرفتار شدم
همراهی شهریار کرد آزادم
(کوچه باغی‌ها، چاپ چهارم - ۳۸۵)

بنابراین تقدم فضل و فضل تقدم استادان سلف بر همه‌ی بزرگ شاعران معاصر

موقعیت مبارزان راه آزادی در جریان اجتماعی و سیاسی سرودن غزل (۱۳۵۲ خورشیدی) اسب را آگاه می‌سازد، آن یاور همیشه بیدار مبارزان در بیت یازدهم از او برای نابودی نایکاران استفاده می‌طلبد و در بیت دوازدهم او را یار روز حادثه برای خود می‌خواند و به مهاجرتی یگانه و بسا هم و همراه از دیار ستم و سیاهی توصیه می‌کند. این توضیحات بسیار مختصر شعر پر تو را که بر گنجینه‌ای از اندیشه‌ی فلسفی و درک اجتماعی و آشنایی با جهان اسطوره حکایت دارد، سروده‌ی او را از استادان متمایز و مجزا و گاه برتر می‌سازد، سخن زمانه است و تنها تصویر فوق‌العاده‌ی شاعرانه نیست. امید ایام مهلت دهد تا تمامی سروده‌هایش را در فرصتهایی به صورت تطبیقی کالبد شکافی نماییم. این نوشتار را به وجود نازنین او اهداء می‌کنم. امید آن آزاده بپذیرد.

روزنامه اسب کرمانشاه ششمین شماره

حمایت مسئولان از انجمن‌های مردم نهاد صنعت اسب

معاون امور دام و طیور سازمان جهاد کشاورزی استان کرمانشاه در گفتگو با خبرنگار شهرمن، در خصوص انجمن نژادی اسب کرد گفت: این انجمن اولین انجمن نژادی اسب کرد است که در استان ثبت شده است. انجمن‌های دیگری هم مانند انجمن نژاد اسب عرب، ترکمن و... هم تشکیل شده و امیدواریم اینها در ارتباط باشند و برای بهبود کارها با یکدیگر همکاری داشته باشند. بهرام خانی افزود: خوشبختانه شاهد هستیم که امروز کرمانشاه در میان انجمن‌های کشور حضوری پررنگ دارد. وی اظهار داشت: دولت در حال واگذاری بسیاری از فعالیت‌ها به همین انجمن‌های مردم نهاد است. امیدواریم این انجمن‌ها به آن سطح و اعتماد به نفس برسند که کارهایشان را به دست خودشان به انجام برسانند. ما هم در جهاد کشاورزی تا آنجایی که بتوانیم آنها را حمایت می‌کنیم.

بهرام خانی
معاون امور دام و طیور سازمان جهاد کشاورزی
استان کرمانشاه

توانیم به انجمن‌ها واگذار کنیم. معاون اجتماعی استانداری کرمانشاه نیز در گفتگو با شهرمن، یکی از سیاست‌های دولت در مورد سازمان‌های مردم نهاد را توسعه‌ی کمی و کیفی دانست و بیان کرد: در استان کرمانشاه از سال ۹۲، ۱۶۵ سازمان مردم نهاد وجود داشت اما هم‌اکنون ۴۰۹ سازمان مردم نهاد در استان فعال هستند.

علیرضا گودرزی اظهار داشت: انجمن اسب کرد هم یکی از همین سازمان‌هایی است که مجوز گرفته و امروز افتخار می‌کنیم که شاهد برگزاری برنامه‌های خوبی توسط این انجمن هستیم که با هدف صیانت از اسب کرد که میراث گذشتگانمان است و در دنیا مطرح می‌باشد، تلاش می‌کند.

وی با بیان اینکه برگزاری جشنواره‌ها و اسبواره‌ها باعث ایجاد نشاط در جامعه می‌گردد تأکید کرد: متولیان امر باید به برگزاری این برنامه‌ها کمک کنند ما نیز خود را موظف می‌دانیم از همه‌ی سازمان‌های مردم نهاد حمایت کنیم.

علیرضا گودرزی
معاون اجتماعی استانداری کرمانشاه

اولین گردهمایی صنعت اسب ایران در یزد برگزار شد

بخش خصوصی به ویژه توسط انجمن‌ها و صنوف از اهداف این گردهمایی عنوان گردید. همچنین همایش نخیکان و تشکل‌های صنعت اسب کشور با حضور میهمانانی از وزارت جهاد کشاورزی، مجلس شورای اسلامی و مسئولان استانی در هتل مشیرالممالک یزد برگزار شد. این گردهمایی و همایش به میزبانی کانون اسب اصیل عرب یزد و با حضور مدیران و اعضای انجمن حفاظت از اسب کاسپین، انجمن نژادی اسب کرد، انجمن صنفی تولیدکنندگان و پرورش دهندگان اسب کشور و شرکت تعاونی تولید و پرورش اسب ترکمن خراسان شمالی برپا شد.

اولین نشست تخصصی هم اندیشی انجمن‌های نژادی و تولیدکنندگان اسب کشور در یزد با حضور فعالان این صنعت و کارشناسان جهاد کشاورزی در یزد برگزار شد. به گزارش تابناک یزد، در این گردهمایی و همایش دو روزه، تولیدکنندگان اسب‌های عرب، ترکمن، کرد، کاسپین و دره شوری از سراسر کشور از جمله استان‌های بوشهر، خوزستان، گیلان، اصفهان، کرمانشاه، کردستان، کرمان، خراسان شمالی، خراسان جنوبی، خراسان رضوی، البرز، تهران، فارس، ایل-بختیاری، قم و یزد حضور داشتند. بررسی نقاط قوت و ضعف صنعت اسب و راهکارهای تقویت

یک متخصص اصلاح نژاد دام:

برای اسب کرد الگوی بومی می‌خواهیم

دست بگیرند، موفق خواهند شد. وی تأکید کرد: البته برای اینکه راه صحیح را مشخص کنند لازم است از متخصصین اسب و تجربیات روز دنیا و علم روز دنیا نیز استفاده کنند. وحید وطن خواه اظهار کرد: امیدواریم که شاهد این باشیم که تمام بزرگان فعال در پرورش اسب کرد کشور، مانند اصفهان، کرمانشاه، آذربایجان شرقی، کرمان، رفسنجان و... بتوانند با یک هم اندیشی مثبت و رو به جلو به نتایج ارزشمند برسند.

یک متخصص اصلاح نژاد دام گفت: با توجه به اینکه ما یک الگوی بومی برای اسب کرد می‌خواهیم حتماً امور باید دست تشکل‌ها و بیشتر تشکل‌های قوی و تخصصی انجام شود. وحید وطن خواه در گفتگو با خبرنگار شهرمن با بیان این مطلب افزود: با توجه به نظرات اعضای انجمن نژادی اسب کرد و با تجاربی که بنده دارم اینطور به نظر می‌رسد که اگر فعالین صنعت اسب به سمتی حرکت کنند که با ایجاد تشکل‌های قوی بتوانند اغلب امور اسب را به

وحید وطن خواه

دبیر انجمن صنفی کارفرمایی تولیدکنندگان و پرورش دهندگان اسب ایران: اسب ایرانی برای درخشیدن میدان می خواهد

استعدادهای واقعی سوار کاری در شهرستان ها و مناطق اسب خیز هستند

انجمن های نژادی که این ها بتوانند کارشان را انجام دهند. مردم هزینه کرده اند و ما هم آمده ایم تا حمایت کنیم. انجمن صنفی در سال ۹۱ در راستای جلوگیری از انقراض نژادهای اسب اصیل ایران، اصلاح نژاد و سستیز نژادهای اسب، شناسایی و تعیین هویت و ثبت تمامی اسب های کشور، معرفی اسب های تولیدی پرورش دهندگان داخلی اسب در کشور و در مجامع بین المللی راه اندازی شده است.

ایجاد هماهنگی ها و کمک قانونی در جهت انجام خدمات زیربنایی برای پرورش دهندگان اسب کشور، کمک به رفع مشکل قرنطینه با همکاری سازمان دامپزشکی کشور، توسعه تولید ملی و بازار داخلی صنعت اسب، هماهنگی های لازم در راستای ایجاد مراکز اصلاح نژادی، همکاری و انجام هماهنگی در جهت تبلیغات و برگزاری جشنواره ها و رقابت های زیبایی و حراج و اقدامات مشابه به منظور معرفی و بازاریابی تمامی خدمات و محصولات این صنعت در سطح ملی و بین المللی از دیگر فعالیت های انجمن صنفی کارفرمایی پرورش دهندگان و تولید کنندگان اسب کشور عنوان شده است.

نظرتان درباره ی سوار کارانی که در شهرستان ها فعالیت می کنند چیست؟

امروز استعداد های زیادی که در شهرستان ها داریم در تهران بسیار کم داریم. استعداد های واقعی در شهرستان ها و مناطق اسب خیز است و لاغیر.

به اعتقاد شما مهمترین کمبودی که در شهرستان ها وجود دارد چیست؟

ما برای ارائه و حفظ نژاد اسب های نژاد ایرانی باید میدان داشته باشیم. جشنواره هایی که برگزار می شود، قسمت کوچکی از این فعالیت برای حفظ نژاد است. باید برای اسب میدان تعریف کنیم. هیئت ها و فدراسیون های ورزشی موظف هستند به این اسب ها میدان بدهند در آن صورت است که بازارشان رونق می گیرد.

نوجوانان و در رده جوانان باید با اسب های ایرانی باشد.

گروه ها و انجمن های مردم نهاد و غیر دولتی در حفظ و معرفی اسب کرد و به طور کلی اسب ایرانی چقدر اثر گذار بوده و می توانند باشند؟

با تمام مشکلات و فواصلی که در دهه های گذشته ایجاد شده، تولید کنندگان و پرورش دهندگان اسب کرد و گروه های مردم نهاد سعی کرده اند این نژاد را حفظ کنند و حفظ هم کرده اند. بر اساس قانون نظام جامع مصوب ۱۳۸۸ مجلس و شورای نگهبان بسیاری از کارها باید بر طبق اصل ۴۴ قانون اساسی به مردم واگذار شود. متأسفانه در حوزه ی صنعت اسب تا کنون ارگان هایی بی ربط امور را به دست گرفته اند و حاضر نیستند به مردم واگذار کنند.

قانون چه وظایفی را بر عهده ی بخش دولتی و چه بخشی را در اختیار بخش خصوصی گذاشته است؟

بر اساس قانون همه امور مربوط به اسب از جمله انتقال، واردات، صادرات و نظارت، تبارنامه، برپایی جشنواره و حراج اسب های زیبایی، بر عهده وزارت جهاد کشاورزی است اما فدراسیون سوار کاری که به نوعی در این زمینه پیمانکار این وزارت خانه به شمار می رود در تمامی امور مربوط به اسب ورود می کند. این در حالی است که انجمن صنفی، تعاونی ها و سایر نهادهای مرتبط با امور اسب امروز برای این امر تشکیل شده اند و ادامه وضعیت موجود با توجه به مصوبه قانونی مجلس در نظام جامع دامپروری که بر اساس آن همه امور مربوط به اسب باید به انجمن ها و نهادهای مردمی واگذار شود، غیر قانونی است.

انجمن صنفی پرورش دهندگان و تولید کنندگان اسب کشور هم اکنون چه فعالیت هایی دارد؟ این انجمن در چه سالی و با چه هدفی تشکیل شد؟

این انجمن می تواند چتری باشد برای

شهر من - مکتب شکی قدیمی ترین باشگاه ورزشی ایران است. مؤسس آن مرحوم سرهنگ مسعود شکی خان از افسران زنده و کارآموده سواره نظام در سده شمسی اخیر بود که با فتون سوار کاری کلاسیک روز دنیا آشنایی کامل داشت. وی دانش سواری رابه صورت کاملاً مدرن به فرزندان خود آموخت و به ترویج سواری کلاسیک در ایران پرداخت.

خانواده ی شکی چهار نسل سوار کاری ایران را در بر می گیرند. استادان بابک، پیران و شادروان رامین فرزندان سرهنگ مسعود شکی که هر کدام به نوبه ی خود وزنه ای در مسابقات داخل و خارج کشور بوده اند و کارن فرزند پر افتخار استاد بابک شکی است. هم اکنون مدیریت مکتب شکی به عهده استاد بابک شکی است. استاد شکی در مسابقات کره جنوبی مریی ایران بوده است و یکی از سرشناسان رشته ی پرش و درساژ هستند. قدمت باشگاه شکی هم اکنون از یک قرن هم عبور کرده است.

با استاد بابک شکی خان که دبیری انجمن صنفی پرورش دهندگان و تولید کنندگان اسب کشور را نیز بر عهده دارد، گفتگویی انجام داده ایم که در ادامه می آید.

لطفاً در خصوص ویژگی هایی که اسب کرد دارد توضیح دهید.

اسب کرد از اسب های خوب فلات ایران است، اسب توانمند و قدرتمندی است و می توان در زمینه های مختلف از آن استفاده کرد. قبلاً از اسب کرد در چوگان، اسب دوانی و در آموزش سوار کاری از سطوح پایین نونهالان، نوجوانان و جوانان استفاده می کردند.

در زمان پهلوی اول تعداد زیادی از این اسب ها خریداری شد و از آن ها به عنوان سواره نظام هم استفاده می شده است. اسب کرد همیشه مورد توجه بوده است چون این اسب قابلیت زیادی دارد. به اعتقاد من مسابقات رده نونهالان و

هوشنگ افشاری رئیس انجمن صنفی کارفرمایان تولیدکنندگان و پرورش دهندگان اسب ایران:

بهترین تربیت کنندگان اسب، قوم گر د بودند

فدراسیون سوار کاری باید تابع تولید کنندگان باشد

کنند پذیرا است.

- چطور می توان بیشتر از پیش اسب ایرانی را در جهان معرفی کرد؟

قبل از هر چیز باید گفت ما گاو تولید نمی کنیم که شیر بدهد و بعد به کشتارگاه برود تا از گوشتش استفاده بشود! ما اسب تولید می کنیم و برای اسب میدان می خواهیم: میدان مبارزه می خواهیم. اسب های ما بسیار قدر هستند. در اصلاح نژاد تمام اسب های خارجی یک خون اسب عرب، ترکمن یا کرد وجود دارد. از مسئولین عزیز تقاضا دارم که برای تولیدات اسب های بومی ایران میدان تخصص دهند. اسب باید ارزش ورزشی داشته باشد. این اسب ها در طول تاریخ قهار بوده اند که سرنوشت جنگ ها را تغییر داده اند. چرا فدراسیون یک هزار و ۵۵۰ رأس اسب را وارد می کند و سرمایه ملت را از بین می برد مگر اسب های خودمان مناسب نیستند؟ ما تولیدکننده هستیم و همه هزینه ها را پرداخت می کنیم فقط اجازه بدهند که ما کارمان را درست انجام دهیم.

- نظرتان را درباره ی خصوصیات اسب کرد بفرمایید؟

این اسب بسیار زیباست. ملت کرد جزو اولین ملت ها بودند که در این سرزمین سکنا گزیدند و شروع به پایه گذاری تمدن کردند. همچنین زبان کردی اصیل ترین زبان این سرزمین است و اسب های کرد هم قبل از این مردم وجود داشتند. بهترین تربیت کنندگان اسب ها قوم کرد بودند. ایرانیان هم وقتی در سرزمین ایران توسعه بیشتری پیدا کردند اولین سواره نظام را در دنیا تدارک دیدند و همچنین کمان گیری روی اسب که مخصوص ایرانیان است و چوگان. سواره نظام هم بالاترین گزینه ای بود که توانست با پای تمدن ایران قدم بردارد و بتواند سهمی در تاریخ ایران داشته باشد.

- در خصوص تحقیقات ژنتیکی بر روی اسب ایرانی و فعالیت هایی که در این زمینه انجام شده

شهر من - هوشنگ افشاری در سال ۱۳۸۳ اولین باشگاه سوار کاری و پرورش اسب در گیلان را تأسیس کرد و به راه اندازی اولین مرکز تولید و اصلاح نژاد اسب کاسپین اقدام نمود. او به مدت ۱۰ سال رئیس هیئت سوار کاری استان گیلان بود و در این مدت علاوه بر برگزاری ۱۶ دوره جشنواره ی زیبایی اسب کاسپین در استان گیلان، برای بهبود وضعیت سوار کاری این استان بسیار تلاش کرد. برگزاری چهارمین همایش بین المللی اسب کاسپین در استان گیلان با شرکت ۱۵ کشور از جمله کانادا، سوئد، آمریکا، بلژیک و... از دیگر فعالیت های مهندس افشاری می باشد. وی متولد ۱۳۲۶ در تهران است و در رشته ی طراحی صنعتی ماشین آلات مدرک کارشناسی ارشد از دانشگاه برلن غربی دارد. هوشنگ افشاری از سال ۹۴ رئیس انجمن اسب ایران است. گفتگو با او را که در حاشیه ی اسبواره ی انجمن نژادی اسب کرد برگزار شد در ادامه می آید.

- تشکل های مردم نهادی که در زمینه ی صنعت اسب فعالیت می کنند چه اندازه در این حوزه تأثیر گذار هستند؟

مسلماً بسیار اثر گذار هستند. انجمن صنفی هفت سال است که تأسیس شده است، البته در ۲ سال اخیر فعالیت خود را جدی تر شروع کرده و بر اساس اساس اثر گذاری سازمان های مردم نهاد، با حمایت اصلاح نژاد و جهاد سازندگی تشویق شدیم که انجمن های نژادی اسب هم تأسیس شود. بر اساس اصلاحیه ای که در اساسنامه انجام داده ایم، تریبیسی اتخاذ شد تا نماینده این انجمن ها در انجمن اسب ایران یک کرسی دائمی داشته باشد و این راه گشای خیلی از مسائل خواهد بود. همچنین از عزیزی که برای نژادهای مختلف فعالیت می کنند و هنوز انجمنی تشکیل نداده اند، درخواست می کنیم برای تشکیل انجمن نژادی اقدام کنند. انجمن صنفی با آغوش باز همه تولید کنندگان و سرمایه گذاران را که در زمینه ی اسب فعالیت می

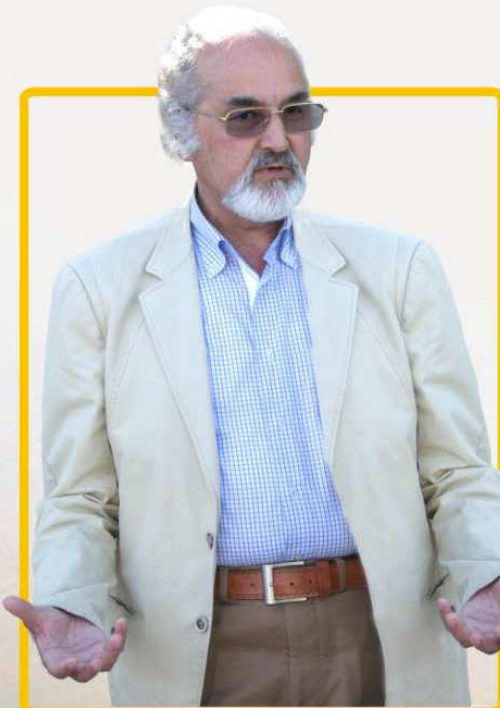
است نظرتان چیست؟

این علم سده اخیر است و بسیار درست است. وقتی اسب کاسپین ۵۰ سال پیش معرفی شد تمام مورخین و کارشناسان سرازیر شدند که این چیست و بعد از طریق DNA ثابت کردند که مادر خیلی از اسب های شرق کره زمین اسب کاسپین است و این بود که بر آن شدند روی آن تحقیق کنند نه فقط بر روی اسب های ایران بلکه تمام جهان را رده بندی و شناسایی کنند و برای تمامی اسب های شناخته شده، علاوه بر داده برداری های فنوتیپی تخصصی، تست ژنتیکی لازم را هم برای صحه گذاری افزودند که بتوانند از نظر نژادی تطبیق بدهند و مثلاً بگویند این اسب کرد یا ترکمن است.

- تولید کنندگان و پرورش دهندگان اسب با چه چالش هایی روبرو هستند؟

من درد دلی دارم از طرف همه تولید کنندگان: فدراسیون سوار کاری باید تابع تولید کنندگان باشد. باز هم می گویم ما گاو تولید نمی کنیم که برای کشتار بفرستیم. اسبی تولید می کنیم که میراث ملی است.

باید برای اسب های بومی و ایرانی به اندازه ای که ما نیاز داریم فرصت ایجاد کنند تا در میدان زحمات

تولید کنندگان را به عرصه نمایش بگذارند تا معیاری برای ارزش گذاری شود.

برای مقابله با زیاده خواهی فدراسیون سوار کاری باید اعضاء متحد باشند و از درآمدزایی هایی مانند صدور شناسنامه، داده برداری ها و... توسط فدراسیون جلوگیری کنند چون این مسائل مربوط به تولید و اصلاح نژاد است و به ما و اصلاح نژاد مربوط است. فدراسیون فقط می تواند برنامه های ورزشی را اجرا کند.

کمانگیری بر اسب ورزشی از دل تاریخ

سربازان کمانگیر هخامنشی - نقاشی روی چوب

شهرمن - تصور دیدن به تاخت رفتن سواری بر اسب در حالیکه لباس رزم پوشیده و کمانی برای شکار در دست دارد برای مردمی که در قرن بیست و یکم زندگی می کنند دور از ذهن است. تصویری که ما را به عمق تاریخ می برد و به یاد رزم آوری های دلاوران می اندازد.

رشته ی ورزشی کمانگیری بر اسب این تصویر رؤیایی را به حقیقت پیوند داده و در این سال های اخیر به خاطر جذابیتی که دارد طرفداران بسیاری در سراسر جهان یافته است.

کمانگیری بر اسب گرچه برای ایرانیان قدمتی بیش از هر گوشه ی جهان دارد، اما هم اکنون به شکل امروزی و ورزشی اش، رشته ای نو با در ایران محسوب می شود.

یکی از قهرمانان ایرانی رشته ی کمانگیری بر اسب در مصاحبه با مجله ی تخصصی اسب، این رشته ی ورزشی را اینگونه توصیف می کند:

«فدراسیون جهانی کمانگیری بر اسب، جزو فدراسیون جهانی رزمی است، در خیلی جاها از کلمه ی رزمی به عنوان هنر یاد می شود و هنر رزمی هم که بنمایه ی جنگ و نبرد و کارزار بوده، کمانگیری بر اسب هم قاعده و مبنای جز جنگ نداشته است.» وی

در این گفتگو به پیشینه ی تاریخی کمانگیری بر اسب در سرزمین ایران اشاره می کند و می گوید: «مسابقات کمانگیری بر اسب را آقای کاسایی مجارستانی ریخته. در نقش های دیواره ی غار دوشه لرستان یک شکاری را می بینیم که از روی اسب به پشت برگشته و دارد تیر می اندازد و این یکی از رشته های سخت ورزش کمانگیری بر اسب است و به شلیک پارسی معروف است. جالب است بدانید مجارستانی ها که مدعی این رشته ی ورزشی هستند خود را از اقوام پارسی می دانند و همین آقای کاسایی روز اول آشنایی از من پرسید: ایرانی هستی یا پارسی؟!»

سبک های انفرادی این ورزش شامل: «کاباک»، «تک شوت»، «دوشوت» و «مولتی شوت» یا «پنج شوت» هستند که خود همین مولتی شوت سبک های مختلفی دارد و بر اساس متراز و هدف تعریف می شود و سبک های تیمی نیز شامل: «موگو»، «دوشوت تیمی» و «ماسایی» هستند.

جالب است بدانید این رشته ی ورزشی در میان بانوان بسیار پرطرفدار است و حتی در شهرستان ها بانوان زیادی در این رشته فعالیت می کنند.

مروری بر کمانگیری بر اسب در برخی مقاطع تاریخ ایران

۶۵۱-۲۲۶ میلادی - ساسانیان

نیروی ویژه سواره نظام ساسانی، یا (اسواران) یکی از قویترین نیروهای جنگی در آن زمان بود. سوارکارانی که از کودکی فنون جنگی و سوارکاری آموخته بودند از یکی از هفت خاندان جنگجوی ایرانی بودند که پس از گزینش های بسیار اجازه ورود به این نیرو را کسب می کردند و نیز آنان را می توان برگزیده ترین نیزه داران و کمانگران ایرانی دانست که در جنگ کمان، نیز کش، نیزه، یک سیر کرد، گرز، شمشیر و دو کمند حمل می کردند و خود و اسبشان کاملاً زره پوش بودند. پیکره های اسواران ساسانی را می توان امروزه در تنگ چوگان و تاق بستان مشاهده کرد.

از دیگر اسناد کمانگیری بر اسب در این دوره می توان به بشقاب سیمین و زرین بسا حکاکی صخره نگاره های پادشاهان ساسانی اشاره کرد.

۲۴۸ پیش از میلاد - ۲۲۶ پس

از میلاد، پارتیان

شاید اوج شکوفایی کمانگیری بر اسب در تاریخ ایران مربوط به این دوره باشد، هر سرباز پس از هفت سال تمرین وارد ارتش می شد.

سواره نظام پارتی به دو دسته سبک و سنگین تقسیم می شدند، آنها با رزم آرایه ویژه ای توسط سواره نظام سبک حمله های بسیار سریع انجام داده و سپس در یک عقب نشینی برق آسا، با کمانگیری رو به پشت، سپاهیان تعقیب کننده را تار و مار می کردند. گفتنی است تیر اندازی رو به پشت که امروزه در رشته کمانگیری روی اسب - پارتی (Parthian) نامیده می شود، جزو سخت ترین و پر امتیاز ترین حرکات این رشته ورزشی است.

۱- کمانگیر پارتی - قرن چهارم پیش از میلاد - ۲- کمانگیر پارتی - قرن دوم پیش از میلاد - ۳- کمانگیر پارتی - قرن سوم میلادی

سرباز کمانگیر ساسانی - نقش برجسته تاق بستان

ویژه نامه اسب کرد هفتاد و نهمین شهرمن

پادشاه کمانگیر آشوری - نقش برجسته روی سنگ

۳۳۰-۵۵۰ پیش از میلاد، هخامنشیان

در وصف اهمیت کمانگیری در این دوره می توان به سنگ نگاره کوه

بیستون که در آن داریوش با در دست داشتن شگفت خورده را به صف

کشیده است اشاره کرد، پادشاه این امپراتوری که کمتر نگاره ای از

او بدون کمان موجود است خود را در سنگ نوشته های نقش رستم

اینگونه معرفی می کند: من داریوش شاه، یک پارسی از نژاد

آریایی به هنگام سواری و سوارکاری خوب هستم، به هنگام

تیر انداختن، کمانگیری خوب هستم، هم پیاده و هم سوار بر

اسب.

ارتش هخامنشی دارای گروهی بسیار ورزیده بنام سپاه جاویدان

بود که ده هزار نفر از بهترین جنگجویان سرزمین پارس بودند،

آنان کمان های خود را با زه به روی شانه چپ انداخته و تیر کشی

می انداختند. حاوی ۳۰ تیر را به پشت

۶۱۲-۸۰۰ پیش از میلاد دوره ایلامی نو

شاید زیباترین تصاویر تاریخی از کمانگیری روی اسب متعلق به

پادشاه آشور یا نیهال باشد که روی چندین قطعه سنگ بزرگ کنده

کاری شده و با جزئیات بسیار این ورزش را نشان می دهد. گفتنی

است این آثار مکشوفه از غرب

کمان پارسی در دست داریوش شاه - سنگ نگاره بیستون

منابع: مجله اینترنتی IRAN HORSEY

پایگاه اینترنتی انجمن کمانگیری روی اسب ایران

۱۳
پیشگامان
سواران
کمانگیران
ایران

گفتگو با عبدالجلیل غیادی از فعالین صنعت اسب

سوار کاری اقتصادی ترین ورزش ایران

امیدواریم به زودی شاهد باشیم که اتحادیه انجمن های اسب های ایرانی در قالب اتحادیه انجمن های نژادی اسب ایرانی تشکیل شود و در قالب انجمن صنفی پرورش دهندگان اسب ایرانی هم کاری اقتصادی و هم کار تحقیقاتی و اصلاح نژادی انجام دهند. انجمن نژادی اسب کرد اولین انجمن نژادی اسب کرد است که رسمیت یافته و به برگزاری این اسبواره اقدام کرده است. در کنارش انجمن نژادی اسب ترکمن ایرانیان، کانون اصیل اسب یزد، کاسپین و دره شوری هم فعالیت می کنند. به طور مثال خروجی این اسب واره که به همت اعضای محترم و با ارام و کوشا و متعهد برگزار شده است در آینده به سرعت به سمت جشنواره ها و حراج ها خواهد رفت. با کمی همت می توان خروجی این اسبواره ها را به عنوان سنبله ای از اسب های ایرانی، کاربری اقتصادی از این اسب گرفت.

- برگزاری این جشنواره ها چه تأثیری در فرهنگ جامعه دارد؟
نه تنها گروه های حرفه ای تخصصی و گروه های هدف از این جشنواره ها لذت می برند بلکه همانطور که در این جشنواره می بینید گروه های عمومی جامعه هم با این نشاط در اینجا گرد آمده اند و لذت می برند. دلیلش تاریخی است و اگر به گذشته برگردیم می بینیم هیچ خانه ای نبوده که در منزل آن اسب بسته نشده باشد و خانهای نبوده که از اسب کاربری نگیرد یا برای معیشت بوده و یا برای شخم و کشاورزی و یا برای مسافرت و به ندرت مسابقه. پس وقتی خانواده ها در کاربری روزمره شان آنقدر از اسب استفاده می کردند این به نسل های بعدی آنها نیز منتقل شده است.

ترین ورزش اسب است. اگر یک ورزش اقتصادی را در نظر بگیریم باید بینیم اقتصاد ورزشی چیست. امروزه دنیای ورزش جدای از سیاست، اقتصاد و فرهنگ نیست. مخصوصاً کشور ما که علاوه بر بنیان های ورزشی نه تنها به عنوان یک بعد باید جلو رود بلکه از ورزش به عنوان یک حربه اقتصادی و اشتغالزا استفاده کند. اسب کرد، ترکمن، عرب (اصیل خوزستان)، کاسپین، همه این ها میراثی هستند که از گذشته به دست ما رسیده است؛ گذشته ای که مملو از حرکت، فرهنگ و ورزش است و تمدن.

- چطور می توان صنعت اسب ایران را به جایگاه واقعی اش رساند؟
می توان با بها دادن به اسب ایرانی خودمان به طرف یک اقتصاد ورزشی، یک برند پیشرفت و با داشتن یک برنامه ی درست و استاندارد و رفتن به طرف کاربری های اسب ایرانی که می تواند معیشتی و توریستی باشد، در دنیا حرفی برای گفتن داشت. همچنین امروز اهمیت اسب در دنیای رقابت های ورزشی بر همه روشن است. باید توسط اساتیدی همچون بایک شکی خانی به استانداردهای موجود در فدراسیون جهانی سوارکاری، مراجعه شود و مثلاً موجودیت اسب کرد در انطباق دهند که اسب کرد در ورزش چه جایگاهی دارد و قطعاً هم جایگاهی دارد.

- آینده ی انجمن های مردمی فعال در حوزه صنعت اسب را چگونه ارزیابی می کنید؟
امروزه در صنعت اسب ایران یک نقطه عطف می بینیم و آن این که اولین بار است اسب واره ها و جشنواره ها توسط انجمن نژادی اسب انجام می شود.

شهر من - عبدالجلیل غیادی پزشک اهل گمیش تپه استان گلستان، ۲۴ سال پیش به منطقه جرجان واقع در خراسان شمالی اعزام می شود تا به اهالی آن دیار خدمات پزشکی ارائه کند اما پس از پایان دوره حضورش همان جا ماندگار می شود. وی پس از عزیمت به جرجان علاقه مند به پرورش اسب می شود و در حال حاضر بیش از ۵۰ اسب اصیل ترکمن را پرورش داده است.

او عضو انجمن ملی نژادی اسب اصیل ترکمن است. غیادی و یاران اسب ترکمن در زلزله ۷/۳ ریشتری سرپل ذهاب با حراج اسب های زیبای خود و تخصیص درآمد حاصل از آن به نفع هم میهنان زلزله زده و ارسنال ده ها دستگاه کانکس، مایحتاج اولیه و کمک های نقدی کاری کردند کارستان. گفتگوی ما را با دکتر عبدالجلیل غیادی در حاشیه ی برگزاری اولین اسبواره ی انجمن نژادی اسب کرد در خصوص انجمن بخوانید.

- صنعت اسب در اقتصاد و فرهنگ کشور ما چه جایگاهی می تواند داشته باشد؟
اصولاً در تاریخ تمدن ما اسب و ابریشم نقش اساسی دارد زیرا که جاده ابریشم و اسب نقش مهمی داشته اند که می توان در سنگواره ها و حجاری ها و حتی ضرب المثل ها و غیره آن را مشاهده کرد. امروز اسب به عنوان یک نماد پررنگ که برخلاف گذشته که یک اسب جنگی چابک یا اسب معیشت بوده، نقش پررنگی دارد و با اینکه هنوز ظرفیت های اصلی خودش را نتوانسته شکوفا کند، یک نقش اساسی دارد و آن هم نقش فرهنگی ورزشی است. از طرفی هم می توان به جرأت گفت از میان تمام ورزش های موجود در ایران اقتصادی

سوارکاری اسب را مدنظر قرار دهیم و هر مالکی باید تن به این حرکت بدهد حتی اگر فقط برای زیبایی اسب را نگه می دارد. چون در طول تاریخ پدران ما و حتی در دنیا، هیچ وقت کلمه ای به عنوان جشنواره و اسبواره زیبایی اسب وجود نداشته در تمام دنیا اگر برای پرند و سگ و گربه و دیگر حیوانات وجود داشته، اما برای اسب هیچ گاه وجود نداشته چون صرفاً در گذشته مردم از اسب یا یک اسب جنگی را انتظار داشتند یا چا پار یا اسبی که معیشتی و اسب کار باشد. زیبایی برای آنها در درجه دوم بوده است پس در نتیجه لزومی نداشته که زیبایی اسب ها را با هم مقایسه کنند. اسبی که با داشت ارزشمند است.

این کار باید دیتابیس را خودش به دست بگیرد و تثبیت کند و به دست انجمن ها بدهد و آن وقت اعتماد به وجود می آید. وقتی تست پرفورمنس برای همه ی اسب ها می گذارید چون برای همه یکسان است پس عدالت برقرار می شود و دیگر اختلافی وجود ندارد فقط رقابت باقی می ماند. پس باید زمینه های اتحاد را به وجود بیاوریم.

-سختن و توصیه ی پایانی را بفرمایید.
توصیه پایانی من این است که مردم به مطالبه گری قانونی، علمی و اخلاق مدارانه حول محور صیانت مجدد و پایدار اسب در قسمت تولید اصلاحی توسط وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه های ذیربط

ولی در خصوص سخت افزار باید گفت اولین سخت افزار کار میداین هستند. این میدان باید استاندارد باشد و برای اینکه از تست پرفورمنس استفاده کنیم باید با استانداردهای دنیا منطبق باشیم و اگر دیدیم انطباق ندارد خاصیت ویژه اسب های خودمان را در نظر می گیریم و توسط اساتید برای آنها دیسیپلین می نویسیم این کار ساده ای برای اساتید است. اطمینان هم دارم حتی اگر مشاور خارجی هم لازم باشد امکاناتش را داریم و باید این کار را انجام داد.
امروز این مردم را که از چشم هایشان شوق و امید می بارید دیدم. این نشان از نقش جوانان است که

-در خصوص اصلاح نژاد اسب های ایرانی آیا می توان گفت به پیشرفت هایی دست یافته ایم؟
کرمانشاه در این زمینه چه ظرفیت هایی می تواند داشته باشد؟

متأسفانه در کشور ما تولید اصلاحی به صورت جدی شروع نشده و این وظیفه ی تحقیقات امور دامی وزارت جهاد کشاورزی است که با کمک مرکز اصلاح نژاد کشور با همکاری انجمن های نژادی از جمله انجمن نژادی اسب کرد و ششورا یا کمیته های تخصصی خبرگان سوارکاری کشور بتوانند این کار را به انجام برسانند. البته برای تبیین کاربری اسب، اساتید نمی توانند فقط با دیدن نظر بدهند، این به

استان کرمانشاه ظرفیت پذیرش بالای علمی را دارد و مطمئن هستیم با کمک سازمان جهاد کشاورزی کرمانشاه و انجمن ها و خبرگان و سوارکاران قدیمی اتفاقات خوبی در این استان می افتد.

بنابراین ما نه تنها اسیر این فرهنگ وارداتی به نام جشنواره های زیبایی نباید باشیم بلکه خودمان آن را جهت دهیم. محصولاتی که در اسبواره و جشنواره و مسابقات زیبایی اسب است باید یک محصولی باشد که از تست های پرفورمنس یا تست های ورزشی گذشته باشد. اگر غیر از این بود قطعاً ما شکست اقتصادی می خوریم شکست اقتصادی یعنی نامیدی مالک مخصوصاً در این بحرآن اقتصادی.

از جمله مراکز تحقیقات علوم دامی و مرکز اصلاح نژاد بپردازند. دوم اینکه در انجمن ها هر چه زودتر عضویت پیدا کنند و شروع کنند به خواست اساسی در این مورد که دیتابیس هر چه سریع تر بیرون بیاید و روند تبیین مانیفست تست های ورزشی و همزمان تولید اصلاحی را خواستار شوند. این مطالبه گری نیاز اصلی هر مالکی است. مالک نمی تواند فقط بگوید اسب من زیباست یا من از این اسب خوشم می آید. در اصطلاح می گویند اسبی که پا ندارد و توان حرکتی ندارد اسب نیست؛ اسبی که سم ندارد اسب نیست؛ پس ما باید حرکت و

در این عرصه فعالیت می کنند. استان کرمانشاه ظرفیت پذیرش بالای علمی را دارد و مطمئن هستیم با کمک سازمان جهاد کشاورزی کرمانشاه و انجمن ها و خبرگان و سوارکاران قدیمی اتفاقات خوبی در این استان می افتد.

-چرا میان فعالین حوزه ی اسب و انجمن ها به خصوص در شهرستان همدان وجود ندارد؟
ما باید محور اتحاد را تعریف کنیم یعنی یک بستری را فراهم کنیم که اگر این بستر تدوین شد همگی آنرا بپذیرند. اینجا نقش دیتابیس اساسی که وزارت جهاد به عنوان حاکمیت و مسئول صیانت قانونی

یک تست پرفورمنس و تست حداقل ۱۰۰ روزه بسیار دقیق در میدان ها نیاز دارد. دنیا همین راه را رفته است. در این بررسی اسب و کاربری های آن را مشخص می کنند و آنهایی که نقص ژنتیکی و عیب اندام - حرکتی دارند را حذف می کنند و آنهایی که قابلیت ویژه ای دارند با تعیین ژن های برتر تحت نظر اساتید در پروسه ی اصلاح نژاد وارد می شوند. در اینصورت می شود به آن گفت ارتقاء کمی و کیفی اصلاحی.

وقتی از تست پرفورمنس صحبت می کنیم نرم افزار و ایده مشخص است. فن و تکنولوژی روشن است

